

re eller större. Den som behagar / får ock bruka twenne
rader knappar på Räckten att lägga bägga framsydekerne öf-
wer hwar andra / men i gemen tages det i acht / att knap-
parne blifwa medelmättigt stora. Ubelangande Qwintol-
kens Klädedrächt / bör modet jämbwähl för dem blifwa som
det förtiden är / allenast at Skortlarne ej skäras sönder / ut-
tan blifwa hela och förutan de så kallade Falbala, och äfwen
ärmarne. Coiffuren eller hufwudbonaden blifwer låg som
den nu brukas. I öfrigit är Kongl. Maj:ts nådige willje
och befallning / at äfwannembde des nådige Placat af den 3.
Junii 1720 / så wähl som denne Förordning angående Model-
lerne, ifrån den 1. May nästkommande och alt framgent ut-
ti alla mätta noga efterleswes och handhafwes / så liart
hwar och en är / at undwiska de böter och det straff / som för
des öfwerträdare stadgat finnes. Stockholm i Råd. Cam-
maren den 3. Aprilis Anno 1722.

FRIEDRICH.

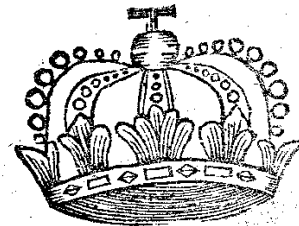
40
Kongl. Maj:ts

Hall-Ordning /

Swarester Klädemakare samt flere
wederbörande sig hafwa at rättas.

Gifwen STOCKHOLM i Råd-Cammaren den 17. Aprilis

1722.

Cum Gratia & Privilegio S.æ R.æ M:is.

STOCKHOLM uti det Kongl. Tryckeriet uplagd /

Hos JOHAN HENRICH WERNER,
Directeur öfwer alla Tryckerien i Riket / Åhr 1722.

41
Kongl. Maj:ts Hall-Ordning/

Hwarefter Klådemästare samt flere weders-
börande sig hafwa at råtta. Gifwen
Stockholm i Rad-Sammaren den 17. A-
prilis 1722.

I.

Skole tvåanne Mästare uti detta

Ambetet af Magistraten förordnas som
alla Wärckstäder en gång om Månaden
besichtiga och noga ransaka/ huru hwar
och en sitt arbete förestår/ såsom och tilse/ at de med du-
gelige redskap och wärcctrog/ samt annat mera/ som där-
til kräfwes/ äro försedde/ äliggandes dem jemwäl at
taga i actt/ hwad som uti den föllliande puncten om
Klådes besittigande förmåles: desse skole med Ed wara
förpliktade sitt Ambete troligen at förråtta/ och intet för-
wänstap eller någon annan orsak skull/ wid ansenligt
straff til görandes/ öfwerse med någons fel eller brister.

2.

Drutan desse skole någre af Magistratens medel til-
lika med tvåanne Köpmän/ som en god kundskap
och förfarenhet i sådane stycken äga/ tillsättias/ at haf-
wa upseende på detta Wärcket/ och särdeles iemte Alder-
mannen (hvilken på det sätt/ som Skrä-Ordningen af
den 27 Junii 1720 om Aldermans-walet förmåles/ hwart
annat

A 2

annat (se utvällies) och förbemalte Edsworne Mästare/
två eller tre gånger om veckan/ eller så ofta som be-
höfves/ pröfwa och bese alt Klåde/ sedan det är wäfwit
och på en särdeles Ort/ som därtill blifwer utfedd/ up-
fördt; Skolandes dese deputerade alla de calus, fel och
förseende uptaga/ stårståda och afgjöra/ så ock behörig
försorg draga/ at alt Guds/ som til Besiktningens Orten
warder brackt/ måtte blifwa wäl noppat och rengjordt.
När då Godzet blifwit behörigen besiktigat och appro-
berat, samt med bly och stämpel utmärkt/ innan det
föres til walkning/ bördet ock sedan när det är helt fär-
digt/ wäskat/ noppat/ öfwerkurit och färgat/ jemwäl
andra gången på Hallen besiktigas och stämpas.

3.

D En som besinnes elakt och oförsvarligt Klåde haf-
wa gjort och tillwärfat/ skola de deputerade,
efter hallen inquisition straxt med sådana böter beläggia/
som härefter widare utfatte finnas.

4.

Ett Klåde skal af någon Mästare föras til Wal-
ken/ förr än det är besiktigat och med ett särdeles
bly utmärkt/ som här ofwan förmålt är/ ej eller skal
Walkaren det samma/ utan ett sådant märke därpå
finnes/ emottaga/ wid plikt af så stora böter/ som Wa-
ran efter Mätismanna ordom kan wara wärd/ så för
Mästaren som Walkaren/ som sig därutinnan för-
bryter.

5. Wal-

42
5.

Walkaren skal förmedelst en trohets-Ed/ som han in-
bunden med all yriftighet at walka det Klåde/ som til
honom blifwer lefwererat: Fördärwes något genom
hans oaktsamhet och wällande uti Walkningen/ bör han
icke allenast ersätta skadan efter Mätismanna ordom/
utan ock böta Fyra Daler Silfwermynt för hwart sty-
cke/ som således finnes wärdslöst wara walkat.

6.

War och en Mästare så wäl som Factor skal wara
skoldig at låta inwäfwa sitt märke/ bägge wid en
ända af Klädet/ den det försummar/ böte två Daler
Silfwermynt.

7.

Wilken Mästare som icke til föresagdän tid förfär-
digar det arbete/ som han har sig påtagit och med
sin förläggare slutit om/ skal för hwart och ett stycke
Klåde/ som han utan särdeles och laga förfall försum-
mar/ i rättan tid ar-lefwerera ifrån sig/ böta/ som för-
bemalte Skrå-Ordningens 10. articlens 24 §. däremot ut-
sätter.

8.

Ngen Mästare må understå sig at förwandla den
Sill/ som han af Förläggaren bekommit/ eller ock
honom

23

honom ovetandens något förfällia/ utan därmed upriktigt handla och omgås: Skulle någon annorlunda sig förhålla/ och med hvarjehanda underflef därutinnan beträdas / då bör den samma anses med den plikt / som Lag förmår.

9.

S Nummaledes skal ej eller någon Mästare i så måtto misbruka den trohet / som han sin Förläggare skoldig är / at han under stien eller prætext af andras arbete / sällier och förnytrar det Kläde / som han af Förläggarens Will lättit giöra: Eho som därmed warder beslagen / skal hafwa förbruttit så mycket som Klädet kan vara värdt / hwilket han på det sättet förfäلت hafwer. Och på det Förläggaren så mycket mera kan hållas skadelös / och om sitt förskätt vara säker / at det icke abalieneras; dy förbiudes / at ingen privat arrest på Förläggarens Will och Arbete må göras eller tillåtas.

10.

S Medan därupå icke ringa makt ligger / huru Willen blifwer beredd och kaddad; dy skal hwar och en Mästare på det nogaste låta sig wårda / at därwid användes sådan slit och alfwar / som til Willens fullkomlige utredande fordras och tienna kan / så at intet fel igenom någon oaktsamhet til Förläggarens skada och Godzets förklening hända och förorsakas måtte / warandes de Edsworne Mästare / som i den första puncten omröres / jemwål skyldige at taga här upå wara; Så äligger ock Mästaren woga at tilse / det hans Spinnerstor jämt garn

43
garn spinna och inslaget icke hårdt utan löst och jämt twinna / och där de befinna hos en eller annan någon förfummelse eller wårdeslöshet / at de sådant strart hos de deputerade tilliänna gifwa / hwilka den bräglige derföre tilböriligen och efter sakens bestaffenhet affstraffa skola.

11.

S Fremot skal en Förläggare icke förhålla någon mästare sin betingade arbets-löhn / utan densamma strart affägga / så snart klädet är färdigt giordt / efter som Mästaren i widrigt fall ei eller skyldig är / förr at lefwerera godzjet ifrån sig / så framit de elliest icke annorledes öfwerenskomma.

12.

S Sklikes skal ock Förläggaren wara förbunden / at skaffa Klädemakaren i rättan tid och utan uppehåll / hwad han til Arbetets fortsättande af honom hafwa bör / i synnerhet så lagandes / at han bekommer god och upriktig Will / som kan wara tienlig til det slags Kläde / som han efter giordt aftal där af förfärdiga skal / hwilken ock af de deputerade skal besiktigas / så framit Mästaren det påstår; Men skulle något uppå Förläggarens sida därutinnan fela / så skal Mästaren / när han i rättan tid sig däröfwer beswårar / hafwa hos de deputerade en skidlig och wederbörilig handräckning at åtniuta. I öfrigit hålles Hall-Rätten så hädanefter som härtills twänne gånger om weckan / hwilken Rätt jemwål skal makt äga / i fall des stämning warder efterfatt / eller

eller elliest någon sidwårdnad wises emot. Rätten/ at be-
lägga wederbörande med böter/ efter processen och sak-
sens bestaffenhet.

13.

Måstaren skal med all flit och redelighet förrätta sitt
arbete/ så lagandes af Klädet wäl och tilbörigen/
icke för löst eller för hårdt blifwer präskat: och som i
Spinnerhet ett stort och skadeligit misbruk med Klädets ut-
dragande plågar fördfwas / hwarigenom det samma
mycket blifwer förwärrat och mister sin fasthet; Ty skal
sådan aldeles vara förbudt/ så at ingen Präskare skal
vara tillåtit något Kläde antingen til den enas eller an-
dras nytta och fördel at utsträcka/ widare än til des
rättmätiga jämkande nödigt vara kan: den heremot
bryter skal böta tre gångor så mycket/ som det kan vara
wärdt/ som han öfwer sin rätta längd och bredd utdra-
git hafwer: Sammaledes skal och Präskaren taga sig til
wara/ at han intet bränner Klädet/ så framt han icke
wil swara til skadan/ efter Mätismanna ordom/ som
han därigenom förorsakandes warder.

14.

Elle Skid-Kamer skola vara af lika storlek/ och
skal ingen vara tillåtit/ at bruka någon sådan/
förr än den samma af Aldermannen och de Edsworne
Mästare är pröfwad och utmärkt/ hwilken annorlunda
göde skal böta två Daler Silfwermynt.

15. Om

44
15.

Om någon Spinnare eller Spinnerka icke spinner/
och således förderfwar det/ som dem under hän-
der gifwit är/ skola de icke allenast mista sin arbetslön/
utan och betala den skada/ som de därigenom förorsaka/
så framt Garnet så aldeles förderfwar är/ at det til intet
kan brukas.

16.

De skola och vara förpliktade at hafwa allt Garn/
och så framt någon det annorlunda emottager/ bör
han icke allenast sielf swara för deras arbete/ och det som
därpå föllia kan/ utan och plikta med en Dal. Silfwer-
mynts böter: Hwaröfwer de Edsworne Mästare wid
den besiktning/ som af dem månatligen warder förrät-
tad/ skole hafwa ett flitigt och noga upseende.

17.

På ett stycke Kläde af Twåtusend fyrahundrade
trädar/ bör den som wäfwer hålla trädarne wäl
in/ och intet upkastat uprennings träden när han brister/
längre än som fyra träck eller affättningat/ utan då må-
ste han honom åter indraga; Sammaledes måste han
och gödra med ett stycke af adertonhundrade träder.

18.

På sexton- eller fiortonhundrade träders Kläde til-
låtes ingen Gessell kettings- träden längre än tre
3 gwar

qvarter utkasta / och då indragas trädarne igen: Men
skulle någon kettings-trå fattas / bör Gesellen samma trä
med anstrefning i retet eller wäfskieden hålla / så at in-
een platt eller dyning är längre än som en alm: Men
uppå ett stocke af Twåtusende förhundrade / bör ingen
platt längre än ett qvarter vara.

19.

Kläde som Gesellen hafwer under händerne / bör han
rent wäfsa / utan någre fel / som härflota af inslag
och elliest plåga kallas storckar: Sammaledes bör han
wäfsa jämt utan underslag / så det intet på ett ställe
blifwer tiöckt och på annat ställe tunt / hwilken som håres
mot brytet blifwer straffat / som följer: Neml.

20.

Dör hwar och en storck / som ett qvarter lång är / och
desutan tiöckt och dubbel / bötes tre öre Silf:mt / men
för den som mindre är / halsparten så mycket.

21.

Dör hwar och ett underslag / som stort är / bötes
åtta öre Silfwermynt / men för det som mindre är
fyra öre Silfwermynt.

22.

Den som wäfsar en dubbel platt / som öfwer ett
qvarter lång är / skal derföre böta ett öre Silf:mt /
men wäfsar han honom längre / så böte för hwar qvar-
ter ett öre Silf:mt.

23.

23.

Ika straff bör och vara / när utur twänne rör i
wäfskieden / som tillsammans stå / twänne trädar
äro borta.

24.

Trikes ett tomt och söndrigt rör tillsammans / böte ef-
ter längden / för hwar qvarter två öre Silf:mt.

25.

Sittes icke trädarne väl tillsammans uti Rättningen /
utan at där blifwer en öpning / som de kalla taska /
då bötes derföre ett / tu / tre öre Silfwermynt / som ta-
skan kan vara stor til.

26.

Mäfsar Gesellen tunt kläde / utan Mästarens be-
fallning / så at det intet förswarligt är / böte då Ge-
sellen två daler Silf:mt: men kunde bewisas / at Mä-
staren honom befalt sådant at göra / och klädet blifwe
smalt / böte då Mästaren fyra daler Silfwermynt för
hwar stycke.

27.

Dör och fyrlod bör wäfsas lika som ett tusende fyra
hundrade kläde / så at ingen enkel platt är längre
än som en alm.

28.

Kunde hända / at någon Mästare sielf elakt kläde wäfs-
ar / då skal han för hwar och ett förseende dub-
belt straff gifwa emot Gesellen.

29.

M någon Gesell smörjer tran uppå kläde / så at det
blif

3 2

blifwer fläckt / styft och elliest icke så bestaffat / som sig
under hans handterande bör / så böte han all sin arbets-
lön / som han för samma stycke borde hafwa.

30.

Mästwer någon Gesell med en Poike / för hwilken han
minter lön / då ware Gesellen förpliktad at swara
för Poikens arbete och den del som han under händer
hafwer: Men hafwer Gesellen ingen lön för honom / då
sware Mästaren sielf för Poikens försende.

31.

Sammaledes bör och en Mästare swara sielf för ar-
betet / när han icke skaffar Gesellen gode och försvar-
lige wärktyg / och Gesellen sig däröfwer tilbör. beswärar.

32.

Hafwer någon Mästare gifwit sin Gesell under hän-
der en elak ketting eller uprenning / hwaraf han
intet kan göra godt arbete / utan sin stora försummelse /
då gif re Gesellen det samma Aldermannen tilkänna /
hwilken sådant igenom twänne Mästare skal låta besik-
tiga / och där så finnes / som Gesellen klagat / och han
därutinnan ei wällande är / måste Mästaren ställa Ge-
sellen tilfreds / doch så at Gesellen icke des mindre skal
wara pliktig emot en skäligh betalning arbetet at full-
berda.

33.

Skrämt någon Mästare finnes / som store mindre
trådar eller gånger uprånningar / än wara bör /
och han med Förläggaren accorderat om / oaktat hwad
Kläde det hållt wara kunde / då skal han böta fyra Da-
ler

46
er Ellfwermynt för hwar gång / och skal nti dubbelt
bota wara så många gånger / som uti förlod.

34.

När Klädet är aldeles färdigt / och skal til Förlägga-
ren i det därtill förordnade Backhus tilläggas / då
måste det å nyo at de deputerade påsees / om det rätt-
ligen är färgat / norpat / rengjordt och elliest således
conditionerat, som för detta förmålt finnes / på hwil-
ken händelse sedan blyet med den större stämpelen / som
under deras lås // efter Stämpel-Ordningen förwaras
måste / däruppå til ett bewis at det är approberat; sät-
tius och lås skal: och är de deputerades plikt och skol-
dighet / at denne besiktningen så accurat och noga förs-
rätta / at icke öfwer det stämpelade Klädets oduglighet
någre beswär och klagomål må förspörjas; Hwilken
Factor eller Manufakturist, som förfällit något Kläde
eller Bortstämplat / skal plikta godzets wärde efter mä-
stmannas ordom: Hvilka böter Besiktningens-männer-
ne sielfwe / om de stämpla annat gods / än som Förord-
ningen innehåller / så wäl för än fabriquen til walken
föres / som när det färgat och öfwersturit är / böra wara
underkastade.

35.

Så at så mycket bättre kunna förekomma det bedrä-
geri / som wid Klädewärsweriet står at bestruktas /
skal ingen understå sig eho han wara må / något Kläde
eller Bort at lidwa / som icke med sin rätta stämpel är
stämplat / och således för uprättigt arbete erkändt / den
3 3 där

Därmed beträffes skal mista waran. I stämpelpennin-
gar gifwes ett öre Silf:mt för hwar 25. aln Kläde eller
Bog / jämlikt Stämpel-Ordningen.

36.

Aldenslund stort misbruk däriuti finnes wid Kläde-
makare Ambetet wara förelupit / at enär en Gesell
har tiert så länge och den wettenskapen inhämtat / at
han kan blifwa Mästare och des Mästerstocke göra och
approbera låta / då är han offta därifrån afsträckt för
medelöshet skull / at han intet så många penningar
skaffa kunnat / som til sådan och andra wanligheter samt
måltider och gästning fordras; Fördenkul och til affka-
fande af ett sådant skadeligit misbruk / skal all sådan
gästning aldeles wara förbuden / och ingen Gesell någon
widare afgifft påbördas / än som Kongl. Maj:ts förwade
Strå-Ordning af den 27. Junii 1720. i det fallet utsätter /
wider bot / som där sammastådes stadgat är.

37.

Där någon Gesell finnes / som intet wille lära och
underwisa en Poike / eller öfwa den / som alla-
redan så wäl är öfward / at hans arbete någorlunda kan
swara emot Gesellens / så skal den samma för en sådan
sin egenwillighet / hwarigenom Mästarens arbete icke
allenast blifwer tillbaka satt / utan och Manufacturens
befordring hindrat / böta första gången Tre Daler Silf-
wermynt / andra gången dubbelt / och så framt han i
medlertid utom Mästarens lof och minne / skulle begif-
wa

47
wa sig ifrån honom / skal ingen annan understå sig at lä-
ta honom så något arbete wid sex Daler Silfwermynts
böter / utan ware Gesellen förpliktad / at gå til sin Mä-
stare igen; men där så kunde hända / at Poiken wore
alt för liten och swag til krafter / så at Gesellen
med honom intet kunde något uträtta / då ware han frä
och saklös.

38.

Där någon Klädewäfware wore sunad sig en annan
Förläggare sötia / och sielf sig ulla at tilhandla / då
skal han på en sådan händelse / det först de deputerade
wid Hallen tillkänna gifwa / på det at den första Förlags-
mannen ei samedelst / genom förwandling af främman-
de ull / må komma at lida / utan Klädewäfwaren wara
förbunden des förre antagne ull förarbeta / och för den
samma riktighet at göra / sedan stånde honom fritt en
annan Förläggare at sötia.

39.

Såsom uti den andra punkten förmålt är / at de som
til besiktningen förordnade blifwa / hwarwid ät-
minstone en Rådman altid bör wara tilstådes / skola
alla casus, fel och förseende / hwilka wid denne Manu-
factur hända och befundne warda / optaga / skärskåda
och afddma; Alltså förblifwer det aldeles därwid; men
wore någondera / som emot de deputerades Resolution
och betänkande med skäl något sig hade at beswära / den
samma må sig i vårt Commercio Collegio angifwa /
sitt klagomål föredraga / och där utan något uppehåll
en

en fordersam decision och utslag hafwa at förwänta.
Af alla böder som inkomma/ hwilka på en särskild För-
teknig böra upföras/ faller en trediedel til Hatt-Lådan/
en trediedel til besiktning-männerna/ och en trediedel
til de fattiga af Ambetet eller deras gwarlämnade Ankter
och Barn. Hwad elliest förwarandet och redogörandet/
så wäl som dispositionen af lådans och de fattigas me-
del angår/ kommer därmed efter den 3. Articlens 1. 2. 3.
och 4. §. §. i Skrå-Ordningen af den 27. Junii 1720. at för-
faras/ wider plikt som darsammastädes utsättes. Da-
rum ut supra.

FRIEDRICH.

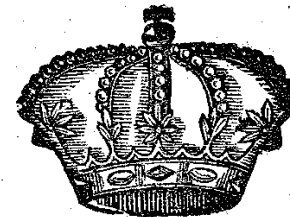
48
Kongl. Maj:ts

Nådige

PARDONS- PLACAT

För afwefet Enroullerings Man-
skap från Ammiralitetet.

Dat. STOCKHOLM den 10 Maj 1722

Cum Gratia & Privilegio S.æ R.æ M.ih.

SEDERHOLM uti det Kongl. Tryckeriet uplagd

Hos JOHAN HENRICH WERNER,
Directeur öfwer alla Tryckerien i Kifet/ Åhr 1722